

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра іноземної філології та перекладу

Методичні вказівки до виконання практикуму здобувачами вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 035.04 «Германські мови та літератури» (переклад включно), з дисципліни **«Техніка письмового перекладу текстів машинобудівної галузі»** (французька мова)»

Запоріжжя 2024

Методичні вказівки до виконання практикуму здобувачами вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 035.04 «Германські мови та літератури» (переклад включно), з дисципліни «Техніка письмового перекладу текстів машинобудівної галузі» (французька мова)» / Укл.: А. І. Мелешенко. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 18 с.

Укладач: А.І. Мелешенко, к. філол.н., доц.

Рецензент: К.А. Лут, к. філол.н., доц..

Відповідальний за випуск: А.І. Мелешенко, к.філол.н., доц.

Затверджено
на засіданні кафедри ІФП
Протокол №8 від 04.04.24

Рекомендовано до видання
НМК Гуманітарного факультету
Протокол № 3
від «25» квітня 2024

ЗМІСТ

1. Особливості морфологічних засобів наукового стилю текстів машинобудівної галузі	4
2. Особливості синтаксичних засобів наукового стилю	8
3. Комбінаторно-конструктивні засоби наукового стилю	12
4. Текстова композиція жанрових різновидів підстилів текстів машинобудівної галузі	13
Бібліографія	18

1. Особливості морфологічних засобів наукового стилю текстів машинобудівної галузі

Вживання часових форм дієслова в науковій мові характеризується широким використанням теперішнього позачасового. Це пов'язано з необхідністю характеризувати властивості і ознаки досліджуваних явищ. Явище вивчається і описується в позачасовій перспективі, в самому собі, в своїй внутрішній цілісності. У лінгвістичному плані це приводить до значного скорочення часових форм.

Позачасова значущість індикатива є дуже широкою, абстрактною, оскільки не пов'язана з часовою референцією. Сказане можна проілюструвати наступним прикладом:

Les machines-outils fabriquées en France se distinguent par le perfectionnement de leur conception et leur haute qualité d'exécution. Matériaux de toute première qualité, construction moderne et exécution qualifiée des machines-outils assurent leur grande productivité, précision de travail et longévité.

«Верстати, які виробляються у Франції, відрізняються досконалістю їх розробки та високоякісним виготовленням. Високоякісні матеріали, сучасна конструкція та якісне виготовлення верстатів забезпечує їх високу продуктивність, точність роботи та довговічність».

В описі функціонування технічних механізмів і пристроїв, різних процесів часто підкреслюється типовість явищ, що відбуваються, в часовій перспективі. Процеси встановлення або зняття деталей, використання матеріалу не повинні визначатися місцевими умовами проведення даних операцій. Явище вивчається або описується в самому собі, в його внутрішній цілісності. Візьмемо наприклад наступне речення, де теперішній час використовується в його загальному значенні. :

En travaillant, ces grains d'abrasif s'émoussent et se fragmentent, ce qui a pour effet de créer de nouvelles arêtes vives.

«Під час обробки ці абразивні зерна затупляються та розпадаються, результатом чого є створення нових гострих ребер».

У наукових текстах машинобудівної галузі, що описують подію, що мала місце у минулому, з'являються форми минулого часу: Imparfait, Passé composé, Plus-que-parfait Наприклад:

On admettait depuis longtemps que les atomes étaient des parcelles initiales insécables et invariables de tous les corps existants.

«Вже довгий час припускали, що атоми це є початкові, неподільні та незмінні частинки всіх існуючих тіл».

В той же час форми минулого часу, що вживаються в науково-технічних текстах, часто мають абстрактну значущість, що зближує їх з теперішнім позачасовим. Приклад з тексту з електронно-обчислювальній техніки:

Si le registre T n'a pas été choisi, l'opérande envoyé sur le bus B sera 0 ; si dans cette microinstruction on a, à la fois, demandé le registre T et son complément, tous les bits de l'opérande, seront positionnés à la valeur 1.

«Якщо регістр Т не був обраний, то операнд, відправлений на шину В, буде дорівнюватися 0; якщо в цій мікро команді затребували, одночасно, регістр Т та його доповнення, то усі біти операнда будуть встановлені на 0».

Форми майбутнього часу, що зустрічаються в науково-технічних текстах, також мають позачасову значущість.

Nous appellerons la fonction 'f' la négation de la disjonction. – «Ми будемо називати функцію «f» запереченням відключення».

Майбутній час в мові машинобудівної техніки використовується в інструкціях з експлуатації:

En agissant sur le bouton moleté placé à l'extrémité de la règle, on amènera l'image projetée d'un trait de cette règle, entre les deux traits du repère du réticule.

«Натискаючи на кнопку з накаткою на кінці рейки, підводять зображення ,спроектоване від однієї риски цієї рейки, між двома позначками сітки».

З не особових форм дієслова найбільшого поширення в мові машинобудівних текстів набули інфінітиви (Infinitif présent, Infinitif passé, Infinitif passif) і дієприкметники: минулого і теперішнього часу, складна форма (Participe passé, Participe présent, Participe passé composé), дієприслівник (Gérondif). Інфінітив використовується в письмовій мові також у функції наказової форми (в інструкціях з експлуатації, технічних довідниках і т. п.):

Chauffer le ressort au rouge cerise et le tremper directement dans l'huile froide. Le reprendre plein d'huile avec des pinces, le passer ensuite dans une flamme jusqu'à ce que l'huile s'enflamme et le replonger ensuite dans l'huile où on le laisse refroidir.

«Нагріти пружину до яскраво-червоного кольору та занурити прямо у холодне мастило. Вийняти її повною мастила щипцями та внести у полум'я, поки мастило не спалахне, потім знов занурити у мастило, де дати їй охолотитися».

Засобом конденсації викладення служать пасивні конструкції. Стислість в даному випадку досягається за рахунок опущення суб'єкта дії і перенесення уваги на саму дію. Наприклад:

L'énergie solaire serait collectée et convertie en électricité par des cellules solaires d'un satellite géostationnaire.

«Сонячна енергія, ймовірно, буде збиратися та трансформуватися в електричну енергію сонячними елементами геостационарних супутників.»

Висока частотність вживання пасивних конструкцій в мові техніки пов'язана з прагненням до об'єктивності виразу при описі технічних операцій, що приводить до усунення суб'єктивних моментів в процесі комунікації, до відходу на другий план суб'єкта вислову. Розглянемо наступний текст:

La jauge à rayons X décrite précédemment correspond à un équipement destiné à la mesure de bandes.

Dans le cas de feuilles, le faisceau de rayons X n'est pas absorbé pendant le passage d'une feuille à l'autre. L'indicateur dévierait vers les « très minces » jusqu'à la venue de la feuille suivante. Le sélecteur fournirait un signal « défaut ». Pour éviter ce phénomène, deux détecteurs de passage à cellules photoélectriques détectent la présence ou l'absence de tôle. En l'absence de tôle, le récepteur est insensibilisé et l'aiguille de l'indicateur d'écart est ramenée à une valeur fixée à l'avance.

«Описаний раніше рентген-вимірювач відповідає функціям устаткування для вимірювання стрічок.

Під час вимірювання металевих листів, пучок рентген-променів не поглинається при переході від одного листа до іншого. Індикатор буде, ймовірно, відхилятися до відмітки «дуже тонкі» до того моменту, як надійде наступний лист. Селектор буде, ймовірно, надавати сигнал «дефект». Щоб уникнути цього явища два детектори з фотоелементами розпізнають присутність або відсутність металевих листів. У разі відсутності листа, приймач не вмикається, а стрілка індикатора повертається до раніше встановленого значення.»

В реченнях даного уривка підмети є вираженими або неживими іменниками (jauge, faisceau, détecteur de passage) або ж вираження категорії істот усувається шляхом використання пасивних конструкцій (la jauge à rayons X décrite . . ., le récepteur est insensibilisé). У цьому плані мова техніки прагне до об'єктивізації, тобто до того, щоб наскільки можливо виключити експериментатора (підмета, вираженого іменником на означення істот), поставити на перше місце експеримент і його результат (підмет — предмет неживий). Поруч з пасивними конструкціями широко вживаються також займенникові дієслова з пасивним значенням. Приклади:

Le suivi d'une élaboration donnée peut se faire avec plusieurs des paramètres simples évoqués tels que

«Контроль даної плавки може здійснюватися за багатьма названих простих параметрів таких як»

Le phénomène s'y observe dans des conditions analogues à celles...

«Явище там спостерігається в умовах, аналогічних до тих...»

Стислість на морфологічному рівні досягається за рахунок номінативного характеру викладення — переважно іменному оформленні процесу або дії. Усунення дієслова збільшує інформативне

навантаження імені. До того ж переважають імена з абстрактним значенням *mouvement*, *condition*, *quantité*, *phénomène*, *rapport*, *action*, *état*, *influence*, *modèle*, *élément* і т.п. Дієслова налічують у великій кількості в інструкціях з експлуатації або з ремонту.

Défreiner et dévisser le bouchon du limiteur de pression et enlever le ressort et la bille.

«Відпустити та викрутити пробку обмежувача тиску, зняти пружину та кульку.»

Enlever les vis de fixation du couvercle.

«Зняти стопорні гвинти кришки.»

Nettoyer toutes les pièces et les vérifier.

«Почистити та перевірити усі деталі.»

Вживання в науковому стилі особи дієслів також має свої особливості. Форми 2-ї особи однини і множини практично не використовуються. Форма 1-ї особи однини зустрічається рідко. Займенник 1-ї особи множини в науково-технічній мові має специфічне вживання. Nous може вживатися в значенні так званого «авторського 'ми'». Приклад:

Nous pouvons donner une première interprétation en faisant la remarque suivante. Si nous supposons une répartition uniforme d'oxydes sphériques de 40µm de diamètre, à raison de 10 par cm³, nous savons que les propriétés de fatigue seront particulièrement affectées ; pourtant, la contribution de ces inclusions à l'oxygène total ne sera que de 0,1ppm.

«Ми можемо надати першу інтерпретацію з наступним зауваженням. Якщо ми припустимо рівномірний розподіл сферичних оксидів з діаметром 40µm, із розрахунку 10 на см³, ми знаємо, що це особливо відіб'ється на властивостях на втому; однак, внесок цих краплень у загальний уміст кисню буде складати тільки 0,1 частинок на млн.»

Використання nous замість je може мати на меті додати науковій мові об'єктивніший, абстраговано-узагальнений характер. Це так зване «ми сукупності» служить для привертання уваги адресата до повідомлення:

Nous parvenons ainsi à un tableau d'ensemble estimant le nombre de sociétés concernées sur la base des rapports des assemblées générales des groupes.

«Таким чином, ми приходимо до сукупної таблиці, яка враховує кількість зацікавлених компаній на основі звітів загальних зборів компаній.»

Особливо широко цей прийом використовується в текстах з математики та фізики, де манера викладення побудована на свого роду залученні мислення читача до рішення і доказу даних завдань і проблем:

Supposons que l'instantané de la figure 1 persiste un certain temps : en déplaçant le poussoir de la figure 2 la lampe sera éteinte.

«Припустимо, що моментальна витримка зображення 1 триває деякий час : пересуваючи кнопку управління зображення 2, лампа згасне.»

Nous désignons par la lettre 'a' l'action et par la lettre 'b' la réaction.

«Позначаємо літерою «a» дію, літерою «b» протидію.»

Ослаблення особи у цих формах, що характеризує їх як достатньо абстрагованими, а також широта вживання узгоджується з абстрактним характером наукового стилю.

Разом з nous в науковій мові часто використовується безособовий займенник 3-ї особи однини on, що завжди виконує функцію підмета. Суб'єкт дії в таких фразах невідомий, неконкретний, їм може бути будь-який, всякий, через до невизначено-особового значення домішується узагальнення. Фрази з підметом, вираженим займенником on, широко поширені у французьких науково-технічних текстах. Приклади тексту з механіки:

Lorsque l'on pense que couche cimentée est assez épaisse, on laisse refroidir, puis on retire la pièce de la boîte et l'on pratique la trempe à l'eau comme on le fait avec l'acier ordinaire.

«Коли вважають, що цементований шар є доволі товстим, його залишають охолоджуватися, потім виймають деталь з ящика та загартовують її у воді як це роблять зі звичайною маркою сталі.»

Такі особливості науково-технічної мови, як рідкісне застосування способів суб'єктивної оцінки, виявляються в широкому використанні конструкцій з безособовим займенником il:

Si au regard de ces chiffres, on peut affirmer que le marché de la micrographie connaît une nette expansion il ne faut cependant pas oublier que le marché français est encore loin derrière certains marchés européens et surtout américains. Il reste donc beaucoup à faire.

«Якщо дивлячись на ці цифри, можна стверджувати, що на ринку мікрографії спостерігається очевидний розвиток, не треба, все ж таки, забувати, що французький ринок є ще далеким від деяких європейських ринків і особливо американських. Залишається ще багато чого зробити.»

Безособова форма виступає в письмовій мові як еквівалент наказової форми, що переважно зустрічається в ситуації усного спілкування. В науково-технічних текстах наказовий спосіб зустрічається в описах проведення експериментів. Приклади з текстів з електротехніки:

Il faut vérifier que les fils de ligne soient connectés à la boîte à bornes située derrière la machine, au bas du socle.

«Треба перевірити, щоб дроти лінії були з'єднані з коробкою клем, розташованою позаду машини, внизу цоколя.»

Considérons une dynamo qui fonctionne comme génératrice : on fait tourner son induit dans le sens G, dans l'induction magnétique constante produite par l'inducteur.

«Розглянемо динамо-машину, яка працює як генератор: примушують її якір обертатися у напрямку G у постійній магнітній індукції, створеної котушкою індуктивності.»

Séparons maintenant la dynamo du moteur qui l'entraîne et supposons-la arrêtée dans la position de la fig.4.

«Від'єднаємо тепер динамо від двигуна, від якого вона працює, і припустимо, що вона зупинилася у положенні на мал.4.»

Для вираження вірогідності якоїсь дії, припущення, передбачень результатів експерименту, економічних прогнозів широко використовується Conditionnel de probabilité (умовний спосіб вірогідності), який може перекладатися :1) дієсловом в майбутньому часі з прислівником «вірогідно» або «ймовірно», 2) за припущенням + дієслово у майбутньому часі, 3) як передбачається +дієслово у майбутньому часі.

...la polarisation ne serait évitée que pour une teneur en fer d'au plus 0,0002% .

«...поляризацію можна буде, ймовірно, запобігти тільки якщо вміст заліза буде не більше 0,0002%.»

Les additions de cadmium et d'aluminium dans les proportions indiquées relèveraient à 0,004% cette valeur limite. «Домішки кадмію та алюмінію в зазначених пропорціях виявлятимуться, ймовірно, на рівні 0,004% цього граничного значення.»

La croissance européenne ne serait pas épargnée par la crise née sur le marché hypothécaire américain, puisque le PIB de la zone euro devrait croître de 1,6% seulement (-0,5 point).

«Європейському зростанню ймовірно не вдасться уникнути кризи, яка виникла на іпотечному американському ринку, тому що ВВП зони євро вірогідно зросте тільки на 1,6% (-0,5 пунктів).»

Для передачі модального значення зобов'язаності зробити щось використовуються : 1)дієслово devoir, 2)зворот il faut, il est indispensable, il est nécessaire, 3) конструкції avoir +à + Infinitif, être +à + Infinitif :

Le véhicule doit être soulevé de l'avant. Il faut soulever la voiture de l'avant. Le véhicule est à soulever de l'avant. – «Автомобіль слід піднімати з заду.»

Широко вживаються каузативні конструкції faire+ Infinitif та laisser+ Infinitif : faire diminuer, faire tourner, faire passer, faire croire, faire apparaître, laisser faire, laisser refroidir etc .

La texture de ces précipités a parfois fait croire à l'existence d'un eutectoïde, qui en fait ne se rencontre pas dans le diagramme .

«Структура цих виділянь іноді примушує повірити в існування евтектоїда, який насправді не зустрічається у діаграмі.»

De nouveaux progrès dans la maîtrise des inclusions précédentes ont fait apparaître une autre famille d'inclusions.

«Нові досягнення в вивченні попередніх включень виявили інше сімейство включень.»

Вправа 1. Перекласти, звертаючи увагу на Conditionnel de probabilité.

1. Ainsi ,obtenu par frittage, le nickel durci par dispersion de thorine ThO₂ en grains de moins d'un dixième de micron coserverait une résistance mécanique intéressante jusqu'à 1300°C.

2. La représentativité micrographique nécessiterait des surfaces d'examen d'un autre ordre de grandeur, ce qui n'est pas réaliste, même avec des équipements de métallographie automatiques.

3. Pour les charges sans minerais, des quantités substantielles d'infondus subsisteraient en fin de soufflage.

4. Si ces facteurs critiques sont maîtrisés, ces marchés devraient rester très porteurs.

5. La technologie des nanocomposites pourrait se développer dans le secteur d'ici 5 ans.

Вправа 2. Трансформувати у пасивні конструкції і перекласти.

1. On rend la tension aussi continue que possible.

2. On forme les extrémités par refoulement à l'aide d'une presse appropriée.

3. Avant toute manoeuvre , on doit soigneusement graisser la machine.

4. On munit le chariot de galets permettant de le déplacer facilement sur un chemin de roulement .

2. Особливості синтаксичних засобів наукового стилю

Разом з лексикою і морфологією синтаксис наукового стилю також має свої особливості. Синтаксичні засоби служать для передачі логічності і послідовності викладення, для виразу аргументації змісту, строгого мотивування його ланок. У науково-технічних текстах переважають двочленні речення, оскільки вони най адекватніше виражають логічну думку. Необхідність виразити часто дуже складні логічні відносини між фактами, явищами, подіями спричиняє вживання складних фраз з сурядними і підрядними відносинами. З логічною природою наукової мови пов'язано часте вживання численних сурядних і підрядних союзів, а також ввідних слів, особливо таких, які встановлюють логічні зв'язки і послідовності думок d'abord, ensuite, primo, secundo, ainsi, donc і ін. Наприклад:

Dans les radiations émises on met facilement en évidence trois sortes de rayons : primo les rayons alpha, secundo les rayons béta, tertio les rayons gamma.

«В емітованих випромінюваннях легко вирізняють три види променів: по-перше, промені альфа, по-друге, промені бета, по-третє, промені гамма.»

На думку Р. Кокурека середня довжина фраз в науково-технічних текстах коливається від 8 до 90 слів. Разом із сурядністю та широким використанням підпорядкування довжина фраз збільшується за рахунок використання різних вставних конструкцій.

За комунікативним типом більшість речень у науково-технічному тексті є розповідними, питальні і окличні речення зустрічаються рідко. Серед простих фраз поширені конструкції з іменним перерахуванням. Такі конструкції відрізняються компактністю і логічною ясністю, їх використання обумовлене номінативним характером наукового стилю, тобто переважанням іменників та ослабленням семантичної ролі дієслова. Приклад тексту з електротехніки:

Le générateur électrique nucléaire apparaît comme la source d'énergie de forte puissance permettant d'affranchir les travaux d'exploitation à grande profondeur, des problèmes d'ancrage en surface et de ravitaillement en combustible.

«Ядерний електричний генератор з'являється як джерело енергії великої потужності, що дозволяє проводити експлуатаційні роботи на великій глибині, вирішувати проблеми анкерування на поверхні та забезпечення паливом.»

У науково-технічних текстах широко використовуються дієприкметникові та інфінітивні конструкції, які дозволяють економно виразити різні логічні відносини: послідовності, подібності, способу і образу дії, причини і т.д. Наприклад:

Après avoir effectué les réglages d'entrefer et d'écartement des contacts, vérifier le voltage d'ouverture des contacts du disjoncteur-conjoncteur.

«Зробивши регулювання, (відрегулювавши),(після того, як було зроблено регулювання) проміжку та розходження контактів, перевірити напругу розмикання контактів вимикача.»

В даному випадку інфінітивна конструкція виражає послідовність.

Означальні прийменникові групи нерідко вступають у відносини функціонально-семантичної еквівалентності з підрядними реченнями різних значень: умовними часу, умовними, часу та допустовими. Таким чином досягається стислість тексту при економії мовних засобів. Так, досить продуктивна в науковому тексті конструкція з прийменником *avec* виступає як функціональний еквівалент підрядного речення з різними часовими значеннями. У наступному прикладі ця конструкція передає значення часу з відтінком поступовості:

Mais le danger diminue avec la distance. «Але небезпека зменшується на відстані.»

Замість більш довгої конструкції :

Au fur et à mesure que la distance augmente. «По мірі того як збільшується відстань.»

Сюди ж можна віднести конструкції з вторинними похідними прийменниками, які роблять синтаксичну структуру більш ускладненою, напівпредикативною, чим обумовлюється велика структурно-логічна насиченість, а отже і стислість викладення. Наприклад: *à la différence des autres étoiles*, «на відміну від інших зірок» , *à l'inverse des autres étoiles*. « на протилежність іншим зіркам».

На синтаксичному рівні стислість досягається за рахунок використання згорнутих конструкцій (дієприкметникових, дієприслівникових, інфінітивних зворотів та ін.) Стислість наукового викладення досягається, крім вказаних засобів, використанням у ролі будь-якого члена речення субстантивних визначальних груп — поєднання іменника або іншої субстантивованої частини мови з усіма що відносяться до нього безпосередньо або опосередковані визначеннями. Приклад:

Acclamée par les physiciens comme un événement de première grandeur, la découverte du gluon, particule élémentaire qui permettrait de comprendre enfin comment s'effectue la cohésion entre particules à interactions fortes, n'en a pas moins laissé perplexe.

«Радісно зустрінуте фізиками як подія першої значущості, відкриття глюона, елементарної частинки, що ймовірно дасть можливість врешті зрозуміти ,як виникає зв'язок між частинками з сильними взаємодіями, не менше заводить у глухий кут.»

У даному прикладі субстантивна визначальна група, що виконує функцію поширеного підмета, вельми економним чином передає інформацію, насичену різноманітними фактами: оцінка фізиками зробленого відкриття, фізична природа відкритої речовини, перспективи застосування його властивостей.

Засобом стислості викладення є продуктивна у французькій мові модель S1 + S2-S2, вона може бути поширена прикметником (*tension alternative haute fréquence* – «високочастотна змінна напруга»), прийменниковим сполученням (*ateliers instruments de bord* – «цехи бортових приладів»), або посилено прислівником інтенсивності (*style très instruction civique* – « стиль високої громадянської освіти»)-S2 у плані економнішого виразу певного змісту успішно конкурує з іншими мовними засобами: а) з прийменниковою конструкцією (*composites hautes performances* замість *composites à hautes performances* – «високотехнологічні композити») *distance Terre-Soleil* — *distance entre la Terre et le Soleil* – «відстань між Землею та Сонцем, *incompatibilité homme-machine* – «несумісність між людиною і машиною»); б) з підрядними означальними реченнями, або розгорненими словосполученнями (*taille manequin=taille conforme aux proportions du manequin*). Разом з двочленними субстантивними структурами використовуються багаточленні структури S1 + S2 + S3 з різними семантико-синтаксичними відносинами, які слугують для

передачі складних логічних зв'язків (наприклад, missile mer—air courte portée – «ракета типу земля-повітря недалекої дії»). Оскільки в структурі Si+ S2 значення S2 уточнюється тільки лексично, підвищується роль контексту для визначення його значення. Так, словосполучення *Expérience Claude* може означати «досвід Клода» або «досвід з Клодом».

У наукових текстах зустрічається велика кількість означальних підрядних речень, які вводяться відносними займенниками : *qui, que, dont, lequel, avec lequel* etc.

Il permet de quantifier l'effet des principaux paramètres qui vont influencer le temps de fusion d'un morceau de ferraille donné .

«Він дозволяє визначити кількісно дію головних параметрів, які впливатимуть на час розтоплення даного шматка брухту.»

Речення з *qui* можуть замінюватися їх функціональними еквівалентами — дієприкметниковими означальними конструкціями. Збільшення числа цих конструкцій пов'язане з конденсованістю наукового викладення. А через відсутність в українській мові дієприкметників теперішнього часу дійсного способу перекладаємо, навпаки, підрядними реченнями. Приклад:

Ainsi, dans tous les projets, retrouve-t-on invariablement, isolés ou associés, des moteurs cryogéniques développant environ 100 tonnes de poussée et fonctionnant à l'hydrogène et à l'oxygène.

«Таким чином, у всіх цих проектах незмінно знаходяться , відокремлені або приєднані, криогенні двигуни, які розвивають тягло у 100 тон і які працюють на гідрогені та оксигені.»

Надзвичайно дієвим засобом збільшення семантичної місткості наукового тексту є постпозитивна відособлена прикладка. Приєднуючись до означуваного слова най економнішим способом —су положенням, прикладка створює можливість додаткової характеристики означуваного. Таким чином, один і той же об'єкт, маючи в реченні два імені, отримує як би два центри своєї характеристики, що значно збільшує семантичну місткість тексту. Наприклад:

Un plasma, mélange de noyaux et d'électrons libres en perpétuel mouvement.

«Плазма, суміш ядер і вільних електронів у вічному руху.»

Вживання по дві, по три і більше послідовно підрядних одна однієї прикладок ще більше збільшує місткість тексту:

L'idée séduisit le professeur Gabillard, chercheur chevronné, spécialiste de la propagation des ondes dans le sol, inventeur du système de régulation du métro de Lille et, de plus, intéressé par les problèmes pédagogiques de la navigation.

«Ідея спокусила професора Габіяра, заслуженого науковця, фахівця з питання поширення хвиль у ґрунті, винахідника системи регулювання метро Лілля і, більш того, зацікавленого педагогічними проблемами навігації.»

Достатньо поширеним в наукових текстах є інфінітивне означення, яке разом з дієприкметниковими постпозитивними означеннями є одним з най економніших засобів передачі означального зв'язку, що має предикативний відтінок. Наприклад:

L'avantage de pouvoir chauffer de grandes tumeurs à l'intérieur de l'organisme.

«Перевага у можливості нагрівати великі пухлини всередині організму.»

Les acteurs français ou franco-européens de l'aéronautique sont les seuls utilisateurs des matériaux composites à avoir publié massivement des brevets sur ce sujet, en particulier sur les matériaux composites à fibres de carbone.

«Французькі або франко-європейські авіабудівники являються єдиними споживачами композитних матеріалів, які запатентували велику кількість винаходів на цю тему, особливо на композити з вуглецевими волокнами.»

Семантична місткість означальної групи додатково збільшується за рахунок вживання два, три і більше однорідних інфінітивних означень. Наприклад:

Les possibilités de vivre et de travailler dans l'espace.

«Можливості жити і працювати у космосі.»

Проявом стислості можна також вважати багато разів використання дієприслівникові обороти. Приклад:

On obtint ces plasmas en chauffant considérablement un gaz ; bien entendu, en se comprimant le gaz s'échauffe.

«Ці види плазми отримуються , значно нагріваючи ,(шляхом значного нагріву) газ; звичайно , стискаючись, газ нагрівається.»

Коротшим в порівнянні з своїми функціональними синонімами — часовими, причинними і умовними підрядними реченнями — є абсолютний дієприкметниковий оборот - АДО. Слід розрізняти 2 випадки: 1) АДЗ у препозиції перекладається обставинними підрядними реченнями часу з сполучниками «коли», «після того як»; причини з сполучниками: «оскільки», «через те що». У наступному прикладі абсолютний оборот має причинне значення:

Les capacités de production et les demandes variant chaque jour, le problème doit être résolu quotidiennement.

«Через те що виробничі потужності і попит змінюються кожного дня, проблема повинна вирішуватися щодня.»

АДЗ з Participe présent (активна або пасивна форма) виражає дію, що відбувається одночасно з дією дієслова в особовій формі). АДЗ з Participe passé et Participe passé composé виражає дію, яка передує дії головного речення.

Contact mis, les feux de recul s'allument dès l'enclenchement de la marche arrière.

«Після вмикання контакту, загоряються вогні заднього ходу.

2) АДЗ у постпозиції, після головного речення, перекладається, найчастіше, сурядним реченням зі сполучниками «при цьому», «а».

Les propriétés d'un mélange homogène dépendent de sa composition qualitative et quantitative, cette dernière pouvant varier d'une manière continue.

«Властивості однорідної суміші залежать від її кількісного та якісного складу, при цьому він може постійно змінюватися.»

Семантична місткість речення може бути додатково збільшена за рахунок послідовного вживання двох АДО:

Une fois le système solaire colonisé, la population humaine ayant dépassé la centaine de milliards, la croissance démographique devra rapidement s'arrêter.

«Як тільки сонячна система буде захоплена, а людське населення перевищить сотню мільярдів, демографічне зростання повинне буде швидко зупинитися.»

Відзначимо ще одну можливість французького синтаксису економним чином виразити думку. Це використання конструкцій з інфінітивними зворотами після деяких дієслів (déclarer - заявляти, penser - думати, voir - бачити, constater - спостерігати, connaître – знати, constater - спостерігати) :

Les scientifiques . . . ont craint de voir le budget . . . être repartit entre plusieurs établissements.

«Науковці боялися, що бюджет буде розподілятися між багатьма закладами.»

On voit les deux paramètres de valeurs numériques 0,13 et 0,07 varier légèrement avec la taille des morceaux.

«Спостерігається, що два параметри цифрових значень 0,13 та 0,07 трохи змінюються залежно від розмірів шматків.»

Вправа 1. Письмово перекласти речення з АДЗ.

1. La vidange doit se faire à chaud, le véhicule venant de rouler .

2. Les freins arrière étant autoréglables, il ne faut régler le frein à main que lors des réparations.

3. Ce jeu ne pouvant être réglé, remplacer la bride s'il y lieu.

4. Арбре à cames en fonte, latéral, tournant sur 4 paliers, les portées étant alésées directement dans le carter.

5. Les extrémités en saillie de cette plaque d'acier sont ensuite dégarnies de zinc et soudées à la structure, les soudures étant finalement décalaminées et peintes .

6. En présence d'aluminium, cette phase disparaît entièrement, le fer qu'elle contient passant dans le composé Fe_2Al_5 .

7. Là, les alliages utilisés sont toujours des zinc-aluminium, l'aluminium augmentant la coulabilité.

8. Cette propriété n'est d'ailleurs pas indépendante de la précédente, le constituant le plus sensible à la corrosion étant l'eutectoïde qui se dispose entre les grains de la solution α .

9. Une précipitation analogue de solution γ dans la solution α s'observe toujours, sauf trempe, dans les alliages riches en chrome, la frontière entre domaine monophasé α et domaine diphasé étant particulièrement éloignée de la verticale.

10. On peut même, en cas de nécessité, abaisser le point de fusion au-dessous de 182°C par une addition complémentaire de bismuth, l'eutectique triple Pb-Sn-Bi fondant au-dessous de 100°C .

3. Комбінаторно-конструктивні засоби наукового стилю

До області лінгвістичної побудови відносяться структурно-логічна і композиційна організація наукового тексту.

Більшість наукових текстів є опис, який витікає з статичного характеру наукового викладення. Текст-опис характеризується перерахуванням ознак описуваного об'єкту або його частин (наприклад, речовини, схеми, конструкції). Побудова тексту нерідко визначається структурою описуваного об'єкту. Для описових текстів характерний паралельний зв'язок між реченнями.

Ex.: L'air constitue l'atmosphère qui entoure la Terre(T - R) . Sa présence se manifeste quand il est en mouvement (T –R). L'air emplit toutes les parties des recipients et des cavités.(T- R).

«Повітря створює атмосферу навколо Землі. Його наявність виявляється , коли він рухається. Повітря заповнює усі частини посудин і порожнин.»

Засобами зв'язку в описових текстах служать різні види повторів, прислівники місця, сполучники, частіше часу і умови. Для текстів-описів характерні поширені речення з однорідними членами. Найбільш уживані види підрядних речень – часу, означальні і додаткові.

Для тексту-оповідання характерне повідомлення про події, що розвиваються, дії, стани. Матеріал часто подається в хронологічній послідовності. Оповідання зустрічається, головним чином, в науково-популярній літературі.

Міркування є послідовність думок, які логічно витікають одна з одної і має за кінцеву мету доказ або аргументацію якого-небудь факту. Метою міркування є формування нового поняття або розширення, уточнення вже створеного. Текст-міркування відображає хід мислення, містить причиново-наслідкові конструкції, може включати авторські оцінки, модальні слова. Міркування часто є присутніми в наукових текстах, особливо теоретичного характеру.

Ex. (physique nucléaire)

La gravité de la contradiction du confinement pour la théorie des champs amène à se demander si, après tout, le cadre de la matrice S n'est pas mieux adapté pour décrire les hadrons. Mais alors le défi qui est lancé à cette approche est de rendre compte de la structure granulaire effectivement observé dans les collisions lepto-hadroniques. Dans cette optique , nous avons pu montrer qu'il est possible de déduire la propriété d'invariance d'échelle à partir des principes d'autocohérence de la matrice S, ce qui permettrait d'assimiler des « quarks » de la matrice S aux quarks-patrons de la chromodynamique quantique et d'établir ainsi une complémentarité entre la matrice S et la théorie des champs.

У текстах-міркуваннях переважають складнопідрядні речення з підрядними причинами, наслідку і мети, інфінітивні звороти, що виражають причину, умови або мету дії. У науковій мові

відзначається використання каузативних конекторів для маркування аргументів (найбільш частотними є: *car, parce que, puisque, -«тому що», à cause de-«через те що»*).

У текстах-міркуваннях менше іменних конструкцій. Як засіб аргументації використовуються цитати, різного роду примітки і вставки. Всі ці засоби порушують лінійний характер тексту і додають йому поліфонічний характер.

У конкретних текстах аргументація може виступати в різних видах, таких як експлікація, заперечення, доказ, спростування, полеміка, відповідаючи окремим видам комунікативної мовної діяльності.

Аргументація типу доказу представлена в математичних текстах. Як засоби аргументації разом з причиново-наслідковими і умовними конструкціями, вставними словами (*d'une part, d'autre part, primo, secundo, ainsi, donc, en effet, en fait, en réalité, en pratique, en général etc*), широко використовуються формули, рівняння, графіки тощо.

Заперечення, полеміка використовуються для того, щоб викласти власне розуміння того або іншого наукового факту або явища.

Об'єктивно-логічні відносини знаходять відбиття в таких композиційних аспектах тексту, як засоби зв'язку у середині тексту, його інформаційна структура, розчленовування завершеного тексту.

Вставні слова – один з характерних засобів внутрішньо текстового зв'язку в науковому викладенні. Вони служать для оформлення висловлюваних думок і для залучення читача до змісту вислову.

У науковому тексті зустрічаються 2 форми представлення інформації – індуктивна і дедуктивна. Індуктивна форма – спосіб організації інформації, при якому на основі ілюстративного матеріалу або міркувань автор приходить до деякого узагальнення. Приклад: абзац індуктивного тексту, в якому основний зміст поміщений в останньому реченні, в його кінцівці.

Pour la première fois, on a étudié au cours de ce vol les propriétés physico-chimiques de la couche supérieure de la planète Vénus. On a obtenu des données sur la propriété diélectrique du sol et sa densité, à l'aide d'un gamma-spectromètre, on a pu déterminer la quantité d'uranium, de torium et de potassium contenus dans la couche supérieure. Les renseignements scientifiques communiqués par la station « Vénus-8 » ont apporté une contribution précieuse à l'étude de la nature de cette planète.

Дедуктивна форма організації інформації є зворотним явищем: за узагальненням слідує інформація ілюстративного характеру або міркування, яке мотивує, розкриває зміст узагальнювальної інформації. Приклад тексту, в якому короткий зміст поміщений в 1-ому реченні.

L'informatique propose au décideur plusieurs solutions tenant compte de la montée en puissance à prévoir. La ligne aérienne est alors comparée aux autres choix possibles et les avantages et inconvénients sont énumérés. Dans ces conditions, avec l'apparition de la section 150mm², les liaisons en câble torsadé devraient être souvent retenues sans pour autant détrôner complètement le 70mm², car la multiplication des points d'injection pour une meilleure qualité de courant règle en grande partie le problème de la chute de tension en ligne.

Науковий текст залежно від жанрової приналежності характеризується певними закономірностями композиції, побудови.

4. Текстова композиція жанрових різновидів підстилів текстів машинобудівної галузі

Академічний підстіль

Академічний підстіль є неоднорідною єдністю. Крайніми полюсами є фізико-математичні і гуманітарні науки. Мова фізико-математичних наук є більш логічною і абстрактною, ніж мова гуманітарних наук. Мова математики практично позбавлена емоційно-експресивних засобів.

Ex. Côté opposé à l'angle droit d'un triangle rectangle .Le carré de l'hypoténuse est égal à la somme des carrés des deux autres côtés .

«Сторона , протилежна прямому куту трикутника є прямокутна. Квадрат гіпотенузи дорівнюється сумі квадратів двох інших сторін.»

Мова гуманітарних наук, зокрема, мовознавства, носить менш абстрактний характер, припускає використання емоційно-експресивних логічних та синтаксичних засобів. Приклад з книги фр. лінгвіста Ж. Вандрієса « Le langage » :

Si les langues conservent parfois sans raison des catégories grammaticales inutiles, elles n'en sont jamais embarrassées pour s'en créer de nouvelles en cas de besoin .

«Якщо мови зберігають іноді безпричиново непотрібні граматичні категорії, вони цим ніколи не утруднюються, щоб, уразі потреби, створити нові.»

Тут використовуються **персоніфікація, метафоричне вживання дієслова** « embarrasser »: перешкоджати, утрудняти, заважати, обтяжувати. Etre embarrassé – утруднятися.

Жанрові різновиди : монографія (monographie) і наукова стаття (article scientifique).

Наукова стаття зазвичай присвячена певній, чітко виділеній актуальній науковій проблемі, є більш оперативним засобом наукової інформації. Друкуються вони найчастіше в періодичних виданнях: наукових журналах, які видаються науковими суспільствами (Revue – RGE, Métallurgie, Machine moderne), збірках наукових робіт (Annales, cahiers, bulletins), наукових працях (recueils, mélanges, variétés, miscellanées), а також збірках на честь крупних вчених (mélanges de... offerts à .).

Стаття в науковому журналі має наступні композиційні розділи: назва (заголовок), іноді анотацію, вступ, основний розділ, висновки (висновок), довідковий апарат, посилання на літературу, іноді додатки. Назви наукових статей відрізняються великою довжиною і складним синтаксисом.

Comparaison des propriétés macroscopiques des électrons soumis à l'action d'un champ électrique dans l'air sec et dans l'oxygène.

«Порівняння макроскопічних властивостей електронів під дією електричного поля у сухому повітрі та кисні.»

Etude des conditions de fonctionnement de réacteurs de traitements thermochimiques de surface réalisés en phase gazeuse sous pression réduite.

«Вивчення умов роботи реакторів термохімічної обробки поверхні, яка проводиться у газовій фазі під зниженим тиском.»

Оскільки наукова стаття містить разом з фактологічним обґрунтуванням елементи логічного осмислення результатів дослідження, основою її композиційно-текстової побудови є міркування. Залежно від мети і характеру статті міркування може виступати у вигляді доказу, спростування, полеміки. Відносини **протиставлення** служать для передачі міркування, до якого вдається автор з метою аргументованого переконання в обґрунтованості своїх наукових положень:

On a pu s'assurer, en passant en revue les différents régimes de neutre, qu'il n'en existe pas un qui réponde seul à tous les critères et contraintes.

On peut toutefois remarquer que, pour la plupart des réseaux industriels HT, la mise à la terre du neutre par résistance permet d'obtenir un bon compromis...

«Можна було пересвідчитися, оглянувши різні нейтральні режими, що існує тільки один, який відповідає усім критеріям та нормам.

Однак, можна зауважити, що у більшості промислових мереж ВН заземлення нейтралі через резистор дозволяє отримати добрий компроміс...»

Фрази, що виражають протиставлення можуть використовуватися і як засіб наукової полеміки. Заперечуючи своєму опоненту, автор висловлює власне розуміння того або іншого наукового факту або явища. Такі конструкції, виступаючи як засіб прагматичної дії, додають мови жвавості, емоційності.

Речення із значенням протиставлення широко використовуються авторами наукових текстів для критики шкіл і напрямів, що стоять на протилежних наукових позиціях:

Ce livre... évoque mieux qu'aucun autre la physionomie de cette école comparativiste.

Mais cette école . n'est pas parvenue à constituer la véritable science linguistique. Elle n'est jamais préoccupée de dégager la nature de son objet d'étude.

Нарешті, відносини протиставлення реалізують прийом контрасту, використовуваний в наукових статтях для демонстрації суперечливих сторін висловлюваних фактів. Такий спосіб викладення також додає опису велику жвавість і забезпечує його краще сприйняття читачем..

Deux conceptions opposées du rôle du convertisseur en ce qui concerne la fusion de ferrailles sont communément confrontées :

-l'une consiste à considérer que le convertisseur est un appareil suffisamment souple pour accepter à peu près n'importe quelle politique d'enfournement de ferrailles (dans la limite du bilan thermique) et accepte la fatalité des sursoufflages (programmés ou accidentels), dans l'espoir que la totalité des ferrailles aura le bon goût d'être fondue lorsque le moment de couler arrive ;

-les partisans de l'autre conception considèrent que le convertisseur est avant tout un outil d'affinage, qui doit être intégré de façon harmonieuse dans la chaîne d'élaboration, et délivrer à l'instant voulu un acier « sauvage » (brut de coulée, sans additions) de caractéristiques bien définies.

«Звичайно стикаються дві протилежні концепції щодо ролі конвертора:

- згідно з однієї, конвертор є достатньо гнучкий апарат, щоб приймати будь-який режим завантаження металобрухту (у рамках термічного балансу), витримує неминучість ряду продувок (запрограмованих або випадкових) з «надією», що увесь брухт стопить ся до моменту виливання ;

- прихильники іншої концепції вважають, що конвертор це є насамперед інструмент очищення, який має бути введений у процес виплавляння та видавати в потрібний момент не стандартизовану сталь (без обробки та без присадок) з добре визначеними характеристиками.»

У цьому прикладі використовується також **персоніфікація, мовленнєві метафори**: avoir le bon goût – мати добрий смак, діяти з розумом.

Інші приклади персоніфікації та мовленнєвої метафори:

...le convertisseur est un appareil suffisamment souple pour accepter à peu près n'importe quelle politique d'enfournement de ferrailles... et accepte la fatalité des sursoufflages ...

Le secteur des matériaux composites est donc particulièrement critique pour coserver à la France une part de sa souveraineté économique et technique...

Приклад мовної метафори на підставі аналогії:

Le microprocesseur est le coeur des micro-ordinateurs. —«Мікропроцесор є центром мікрокомп'ютера.»

Тексти наукових статей мають уриваний вигляд з вставками схем, графіків, таблиць, ілюстрацій, малюнків, списків, тощо.

Технічний підстиль

Технічний підстиль орієнтується на прикладний, утилітарний аспект наукових розробок. Він реалізується в наступних основних жанрах: технічний опис, технічний звіт, технічна інструкція, керівництво з експлуатації, опис винаходів (патентна література). Технічний підстиль характеризується меншою абстрактністю, йому властива конкретніша термінологічна лексика. Інші ознаки варіюються залежно від типів текстів, а серед композиційних мовленнєвих форм переважає опис.

Технічний звіт відображає якнайповніше, детально і точно результати досліджень без узагальнення фактологічного матеріалу, він розрахований на широке коло фахівців.

Специфічним жанром технічного підстилю є **промислова реклама**. До неї відносяться в першу чергу друкарські рекламні видання, проспекти для реклами товарів на ярмарках, виставках, рекламні каталоги на промислове обладнання. Промислова реклама через конкуренцію між різними виробниками товарів займає у Франції значне місце. У текстах промислової реклами знаходить віддзеркалення така ознака як точність, реалізація якої пов'язана з високою термінологічністю, вживанням слів в їх конкретних наочно-логічних значеннях, безособовістю вислову., композиційно-мовленнєвою формою є опис.

В той же час технічний опис конструкції машин або технологічного процесу поєднується з рекламним призначенням текстів подібного жанру. Через це використання мовних засобів дії на адресат – мета, яка лежить в основі комунікативної установки цього жанру. Використання мовленнєвих метафор:

Приклад. *La parade aux questions de fichiers Le CARD. Un carroussel de microfichiers.*

Дія досягається використанням аргументації на користь рекламованого виробу.

Приклад. *Une marque française qui concurrence l'étranger.* – «Французька марка яка конкурує з іноземними.»

Поширений прийом аргументації – порівняння рекламованого видання з подібним до нього, вироблюваним іншими фірмами. Ефективність рекламного тексту посилюється використанням прийому **емфаз** – виділенням рематичної частини речення, його актуалізації, використанням повторів, синтаксичного паралелізму, перерахувань, пояснення, коментування, протиставлення та ін.

Серед жанрів технічного підстиля великий інтерес представляють **патентні тексти**. Це, в першу чергу, патентні описи (brevets d'invention), які характеризуються стандартною структурою побудови. У них виділяються 3 основні розділи: бібліографічні відомості, власне опис і формула винаходу, або резюме. (до 1968р.) Розділ з бібліографічними даними містить відомості, визначувані патентним законодавством і патентною практикою Франції.

Своєрідність патентних описів в тому, що в них технічна інформація поєднується з правовою. Конструкції, властиві офіційно-діловому стилю, канцеляризми завжди присутні у формулі винаходу, яка має правове призначення.

Produit lubrifiant selon l'une quelconque des revendications 1 ou 2, caractérise en ce qui le dit solvant est constitué au moins partiellement par une graisse silicone.

«Змашувальний продукт згідно з 1-ю або 2-ю вимогою, характеризує те, що вищезгаданий розчинник мав у своєму вмісті хоча б частку силіконового жиру.»

Призначення жанру патентної літератури обумовлює такі її риси, як точність, стислість і логічну послідовність викладення. Точність досягається великою термінологічною насиченістю. У французькій патентній літературі прийнято вживати терміни-запозичення з англійської та латинської мов: *gap technologique*, *transfert de know-how*, (*équivalent français savoir-faire*), *naturalia negotii* (звичайні умови, приклад ліцензійного договору), *error in accidentia* (помилка в неіснуючій ознаці предмету).

Стислість реалізується за рахунок номінативного стилю викладення, використанням функціональних синонімів, підрядних речень. Строга логічність досягається разом з жорсткою композицією частим використанням безособових і неозначено-особових речень, пасивних конструкцій, поширених однорідних членів, повною відсутністю експресивно-емоційних елементів. Установка на повноту викладення, що вимагає вичерпного перерахування характеристик винаходу, веде до розміщення великої кількості інформації в рамки одного речення. Результатом цього є крайнє ускладнення синтаксичної структури.

La présente invention a pour objet une serrure automatique plus spécialement établie pour monte-charge, dont l'effacement du pêne est commandé par une came portée par la benne empêchant d'ouvrir la porte, si ladite benne n'est pas à l'étage.

«Предметом даного винаходу є спеціально встановлений на вантажному ліфті автоматичний замок, відхід засувки якого управляється кулачком, що знаходиться на кабіні, заважаючи відкриттю дверей, якщо вищезгадана кабіна не знаходиться на поверсі.»

Композиція описів винаходів характеризується строгою логічною послідовністю від загального до поодинокого. Логічна композиція тексту, конденсований характер викладення, зближує патентні тексти з жанрами науково-інформаційного підстилю.

Науково-дидактичний підстиль обслуговує сферу навчання і освіти. Він реалізується в підручниках, навчальних посібниках, вказівках (*manuels, traités, cours, abrégés*).

Комунікативна установка реалізується шляхом використання мовних засобів активізації логічного мислення адресата: питально-відповідна єдність, різноманітні засоби логічного виділення, звернення до читача. Використовуються змішані мовні композиційні форми.

Науково-популярний підстиль знаходиться на периферії наукового стилю. Він має за мету донести до адресата в доступній формі наукове знання, зацікавити його сучасним станом науки і перспективами її розвитку.

Мовні засоби і композиція в науково-популярному підстилі повинні сприяти доступності викладення. Реалізується в науково-популярній літературі, брошурах, в текстах науково-популярних журналів, наприклад, «Science et vie ». Менше спеціальної термінології, вона замінюється загальнодоступною лексикою. Іноді термін втрачає один з компонентів свого словарного значення. Так, загальний термін robot і більш спеціальні manipulateur і automate стають контекстуальними синонімами. Як засіб конкретизації абстрактних понять і положень і їх наочного уявлення використовується метод порівняння із звичними читачеві предметами та явищами.

Для наочного і конкретного представлення наукових понять використовуються і такі образно-експресивні засоби, як метафора і персоніфікація. Для поживлення оповідання і для того, щоб зробити інформацію доступнішою, широко використовуються питальні, окличні і спонукальні речення, сегментовані і парцельовані структури, питально-відповідна єдність. У назвах науково-популярних статей часто зустрічаються питальні конструкції, сегментовані тематичні побудови, розділення двокрапкою.

Comment fonctionne un simulateur cardiaque ? Parapsychologie : les plantes ne répondent plus !

Вказані особливості зближують науково-популярний стиль із стилем художньої літератури.

Науково-інформаційний стиль представляє великий інтерес, оскільки він інтенсивно розвивається в даний час у зв'язку з потребами переробки зростаючого об'єму інформації. Представлений численними жанрами : рефератами, анотаціями, резюме, конспектами, довідниками. Елементи науково-інформаційних жанрів можуть зустрічатися і в наукових текстах, наприклад, в тій частині рецензії, де стисло висловлюється основний зміст роботи, що рецензується. Основним, найбільш поширеним жанром, є реферат.

Реферат – семантично стислий текст першоджерела, що містить найбільш актуальну, важливу інформацію, розміщену у первинному тексті. Реферати діляться на інформативні (реферат-конспект) і індикативні (вказівні, описові). Реферати публікуються в спеціальних реферативних журналах. У Франції видається реферативний журнал Bulletin Signalétique по технічним, природознавчим і суспільним наукам.

Науково-інформаційні тексти характеризуються наступними ознаками: 1-експліцитністю викладення, 2- відсутністю суб'єктивності і оціненості, 3-специфічним композиційним розчленовуванням, 4- стандартністю викладення. Ці ознаки взаємо обумовлюють одна одну і утворюють свого роду систему.

Під експліцитністю викладення розуміється логічна стрункість і послідовність викладення, його економність і місткість. Тим самим реалізується узагальнений зміст первинного тексту – представлення його на вищому понятійному рівні.

Місткість, стиснення інформації досягається за допомогою мовних засобів всіх рівнів. Велика термінологічна насиченість тексту, часте використання слів з широким родовим значенням, що несуть велике семантичне навантаження, широке використання аббревіатур.

На морфологічному рівні експліцитність досягається за допомогою яскраво вираженого номінативного характеру викладення, опущення артиклів, ослаблення семантико-синтаксичної ролі дієслів аж до їх опущення.

На рівні тексту семантична місткість досягається перш за все дедуктивною послідовністю викладу. Вона характеризується строгістю і систематичністю, послідовним, в порядку їх значення, представленням властивостей і характеристик предмету або явища.

Вторинний текст характеризується суб'єктивно-оцінною нейтральністю, виключає оцінку з боку його автора. В ньому відсутня емоційно-експресивна лексика, конструкції експресивного

синтаксису, а також обороти, що виражають відношення автора до змісту вислову. В ньому зустрічаються переважно абзаци дедуктивного і дедуктивно-індуктивного типу. У абзацах дедуктивного типу зачин містить в собі короткий зміст всього абзацу, а іноді і тексту більшого об'єму. Інформативна структура абзацу дедуктивно-індуктивного типу представляє свого роду рамку, в абзацах цього типу зачин містить в собі короткий зміст всього абзацу, а кінцівка підсумовує зміст середньої частини. Така побудова є у високому ступені інформативною.

Бібліографія

1. Ж.Винье, А.Мартен. Язык французской технической литературы.-М.Высшая школа, 1981.-120 с.
2. О.Войналович, В.Моргунюк. Російсько-український словник наукової і технічної мови.-Київ, "Вирий", 1997.
3. Métaux et alliages.- Masson et Cie, Editeurs.Paris, 1971.
4. V.Kitaev . Electrotechnique et notions d'électronique industrielle.-Editions Mir M., 1990.
5. Журнали : Revue de métallurgie ; Machine moderne; L'industrie française des matériaux composites.